

Список використаних джерел: 1. Гришук Ю.В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6). URL: <http://surl.li/syski> (дата звернення 02.04.2024). 2. Здіорук С.І., Богачевська І. В. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір: аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень: веб-сайт*. URL: <http://surl.li/syskx> (дата звернення 14.04.2024). 3. Професійно-освітня мобільність сучасної молоді – мода, стиль життя чи потреба часу? URL: <https://www.wunu.edu.ua/> (дата звернення 4.04.2024).

УДК 378:37.091.12:796-051]:502.131.1

Г. О. Цигура, канд. с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри біологічних основ фізичного виховання, здоров'я і спорту

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

ОСВІТНІЙ КУРС ДЛЯ ПІДГОТОВКИ І ЗАЛУЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: *сталий розвиток, освіта, підготовка, студенти, фахівці фізичної культури і спорту*

Тривалий час фахівці галузі фізичної культури і спорту не бачили зв'язку між спортом і навколишнім середовищем [3]. Проте, під час підготовки до Олімпійських ігор у Ліллекхаммері (1994), організатори відчули на собі спротив норвезької громади, яка вимагала відповідального ставлення до природи і максимального збереження природних об'єктів. Почалася поступова «екологізація Олімпійських ігор» [1]. Згодом в Олімпійській хартії серед завдань Міжнародного олімпійського комітету з'явилися: «сприяти і підтримувати відповідальний підхід до проблем охорони навколишнього середовища, сприяти екологічно сталому розвитку спорту та вимагати, щоб Олімпійські ігри проводилися відповідно до цих принципів; заохочувати жінок у спорті на всіх рівнях та впроваджувати принцип рівності чоловіків і жінок та інші – які цілком можна розглядати як кроки по реалізації цілей сталого розвитку.

У 2018 році ООН визнала спорт рушієм сталого розвитку на рівні з освітою. Резолюція «Спорт як чинник забезпечення сталого розвитку» закликає до використання найрізноманітніших можливостей спорту для досягнення цілей сталого розвитку [4]. Незважаючи на те, що основний рух спорту в напрямі сталого розвитку почався тільки після 2018 року, і найбільш активно до нього долучилися спортивні організації розвинених країн, за ці кілька років спортом вже накопичено надзвичайний досвід у способах сприяння сталому розвитку [2].

Крокування українського спорту шляхом сталого розвитку, як і держави в цілому, є дуже повільним, особливо в сучасних умовах війни росії проти України. Хоча «Декларацію з навколишнього середовища і розвитку» та «Порядок денний на XXI століття» представниками України підписано ще у 1992 році, а Комісія НОК України «Спорт і навколишнє середовище» діє з 1999 року. Проте й досі більшість фахівців фізичної культури і спорту мало обізнані з поняттям сталого розвитку, цілями сталого розвитку й не мають розуміння, як професійна діяльність фахівця спортивної галузі може сприяти досягненню усіх цілей сталого розвитку [5].

Для підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності в інтересах сталого розвитку нами розроблено курс «Сталий розвиток у фізичній культурі і спорті». Наразі він є вибіркоким компонентом освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальностями 014 «Середня освіта (Фізична культура) та 017 «Фізична культура і спорт» на факультеті фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сталий розвиток у фізичній культурі і спорті» є сприяння формуванню системного мислення, моделі гармонійної взаємодії з навколишнім середовищем та навчанню проводити освітню діяльність для сталого розвитку під час фізкультурних, оздоровчих та спортивних заходів. Дисципліна «Сталий розвиток у фізичній культурі і спорті» використовується для формування у студентів інтегральної, а також відповідних загальних та фахових компетентностей. Також слухач буде здатен:

- роз'яснити сутність глобальних проблем людства, сталого розвитку, його цілей; пояснити значення освіти і спорту для сталого розвитку; знати нормативно-правову базу для провадження освітньої діяльності в інтересах сталого розвитку фахівцем фізичної культури і спорту;

- встановлювати залежність між людською діяльністю та змінами навколишнього середовища;

- передбачати можливі наслідки людської діяльності для навколишнього середовища та живих організмів; мінімізувати негативні впливи на свій організм;

- описати кроки в особистому житті та професійній діяльності для сприяння сталому розвитку суспільства;

- здійснювати освітню діяльність для сприяння сталому розвитку під час організації освітнього/навчально-тренувального процесу, фізкультурно-оздоровчих/спортивних заходів;

- демонструвати навички сталості у професійній діяльності та в особистому житті;

- використовувати основні відповідні методи, засоби і методичні прийоми для навчання вихованців навичкам сталості та сприяння сталому розвитку;

- розробити власну програму для формування у дітей і дорослих навичок сталості й реалізовувати її під час майбутньої професійної діяльності.

Змістом програми навчальної дисципліни «Сталий розвиток у фізичній культурі і спорті» передбачені такі теми в межах двох модулів:

Змістовий модуль 1. Сталий розвиток – сучасна парадигма розвитку людства: 1. Сталий розвиток: перші кроки та шлях становлення. 2. Освіта і спорт для сталого розвитку: практичні дії в ЄС та Україні.

Змістовий модуль 2. Глобальні проблеми людства у контексті сталого розвитку та досвід спортивної діяльності для їх подолання: теоретичні та методичні аспекти: 1. Діяльність спортивної галузі та освіти для протидії зміні клімату. 2. Діяльність спортивної галузі та освіти для вирішення проблеми водних ресурсів. 3. Залучення спортивної галузі до збереження й раціонального використання ґрунтових ресурсів. 4. Екосистеми в організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності. 5. Діяльність спортивної галузі у сприянні розв'язання глобальної продовольчої проблеми. 6. Енергозбереження в спортивній галузі. 7. Спортивна галузь і управління відходами. 8. Діяльність галузі фізичної культури і спорту для збалансування урбанізованих і природних екосистем. 9. Соціальні проблеми суспільства. 10. Мир і партнерство заради сталого розвитку.

Таким чином: в розвинених країнах світу спорт активно сприяє досягненню цілей сталого розвитку; в Україні фахівці фізичної культури і спорту мало обізнані з проблематикою сталого розвитку; для підготовки фахівців/майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності для сталого розвитку розроблено освітній курс «Сталий розвиток у

фізичній культурі і спорті». Залучення фахівців спортивної галузі до діяльності з питань сталого розвитку додатково сприятиме швидшому відновленню та відбудові нашої держави, що є вкрай необхідним після загарбницьких воєнних дій росії в Україні.

Список використаних джерел: 1. Тімашева О. Становлення екологічного маркетингу в сучасному олімпійському спорті. *Молода спортивна наука України*. 2001. Вип.5. том 1. С. 175-177. 2. Цигура Г. Діяльність у спортивній галузі для сталого розвитку суспільства: закордонний досвід. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. Вип. 1. С. 112-119. DOI:10.32652/tmfvs.2022.1.112–119. 3. Chernushenko D. Greening our games: Running sports events and facilities that won't cost the earth. 1994, 282 p. 4. Sport as an enabler of sustainable development (2018). Resolution adopted by the General Assembly. A/RES/73/24. [Internet] [cited 2021 Nov 5]. Available from: <https://undocs.org/en/A/RES/73/24> (дата звернення: 02.04.2024). 5. Tsyhura, H., & Harkusha, S. Education for Sustainable Development: Understanding by Physical Education and Sports Specialists. *Physical Education Theory and Methodology*. 2023. 23(4). С. 614–621. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2023.4.17>.